

Ett bondbröllop för 60 år sedan i Särnabygden

I samband med det årets prästhelg för snart 61 år sedan firades under högsommarens ljuvliga tid ett bröllop som räckte i dagarna tre. Nedskrivaren av dessa rader var närvarande vid detta äkta gammaldags bondbröllop och gjorde dessa anteckningar därom samt även om årets prästhelg.

Man gick då till fots, en dagsmarsch på 4 mil över skog, dalar och fjäll från Särnaheden till Gördalen.

Söndagen den 28 juli 1889 hade mycket folk samlats från när och fjärran i den mellan två imponerande fjäll vid norska gränsen liggande byn. Då avståndet till kyrkan är 5 mil har de blivit sed att församlingens kyrkoherde årligen företar en ämbetsresa dit. Denna sed bibehålles än i dag, men kommunikationerna har mycket förbättrats med åren och därmed också ämbetsresorna per år ökat i antal. En ämbetsresa till Gördalen den tiden tog 3–4 dagar fram och åter. Prästen fick då åka efter häst 1 mil till Särnaheden, de återstående 4 milen måste han fortsätta på hästryggen. Numera kan en ämbetsresa till Gördalen företas i bil och utföras på en dag fram och åter. Prästhelgen är dock än i dag en högtid i Gördalen.

Enligt gammal sed hade den nye prästen J. Hjelmér i juli 1889 huvudsakligen ridande kommit till den undanskymda byn bland fjällen. Prästhelgen skulle denna gång förhårligas genom firandet av ett ståtligare bröllop, där byns rikaste hemmansägareson Tysk Emret Jonsson sammanvigdes med hemmansägaredottern Trå Anna Jonsdotter från Särnaheden. Därför samlades mycket folk av alla åldrar och båda könen icke blott från en del flera mil avlägsna byar inom Särna utan även från Norge. Högtidsdagen var varm och klar, endast några lätta skyar svävade i luften under dagen.

Det var därför ett stort nöje att få vistas ute i den fria naturen. Högtiden började i skolsalen med att 4 hustrur kyrktogs och några barn döptes. Både inne och ute fanns redan fullt upp med högtidsklädda andäktigt stämnda människor. Så följde den sedvanliga högmässogudstjänsten, varvid pastor Hjelmér, vilken vunnit rykte som sångare och predikant, på särskild begäran sjöng "Helig" jämte den övriga mässan. Psalmsången leddes av skolläraren på stället A. Eriksson till orgel. När gudstjänsten var slut blev det en kvarts uppehåll, medan pastorn gick till bröllopgården för att möta brudskaran. Denna tågade sedan företrädd av pastorn, två allmogespelmän, virtuoser på fiol, samt brudparet med tärnor och marskalkar i procession till skolhuset. Vägen dit var prydd med tre lövbågar och flera björkar hade tillfälligt planterats på båda sidor. När brudskaran kommit in i skolsalen, uppstämde ps. 335:1, varpå vigseln förrättades. Päll begagnades, en sidenschal hölls över brudparet av två tärnor och två marskalkar medan pastorn mässade och läste välsignelsen.

Efter vigseln spelade ps. 335:4, varefter skollärare Eriksson läste en av honom för tillfället författad varmhjärtad bröllopssång.

Därpå tågade alla i procession tillbaka till bröllopgården och sedan man kommit in där sjöngs ps. 337:1, och pastorn läste välsignelsen över brudparet och bröllophuset med alla dess gäster. Nu serverades en riklig middag vid två långbord i flera omgångar. Över brudparets plats var en s.k. brudhimmel av silkeshalsdukar uppsatt och däröver två blomkransar.

Ute på bröllopgården var lövbågar med kransar vid varje dörr samt två ansenliga "brudstänger" uppsatta, liknande prydda majstänger med tre dubbla kors på vardera. På kvällen samlades ungdomen ute på den rymliga bröllopgården, då kronan enligt gammal tradition dansades av bruden.

Då var det glädje, som skallade vida omkring, men ännu större blev jublet, när brudgummens 62-årige fader Tysk Jo Emretsson och hans gamle svåger Storägg Ola förmåddes att dansa.

Festligheterna fortsattes följande dag, som var lika vacker. Enligt gammal sed gick brudparet i alla gårdar i byn med spelmännen i teten och med tärnor och marskalkar och ett stort antal övriga bröllopgäster. Nu bjöd brudparet på frukost. Två karlar bar en stor kaffepanna, andra korgar med kaffebröd och smörgåsar, som under glam och skratt bjöds över lag. Minst 2 snapsar vankades för dem, som på detta sätt ville pigga upp humöret från föregående dag. Sedan den gående frukosten serverats, bjöds alla till bröllopgården på middag.

Allt förlöpte under den angenämaste stämning och riklig förplägnad i dagarna tre. Den mannen, som då stod brudgum, avled i Gördalen 1949, 83 år gammal, och hans hustru 1907, 41 år gammal.

Busk Jonas Jönsson

Den 17 juli 1950